ជម្ងឺមហារីក ១០១

មេរៀនទី ៥

ការព្យាបាលជម្ងឺមហារីក

យើងនឹងរៀន ដើម្បីពន្យល់ដល់ក្រុម គ្រួសារ និងមិត្តភ័ក្តិអំពី ៖

- ការព្យាបាលជម្ងឺមហារីក
- ភាពខុសគ្នារវាងការព្យាបាលជម្ងឺមហារីកដែលនៅមួយកន្លែង
- និងជម្ងឺមហារីកដែលរាលដាលពាសពេញសព៌ាង្គកាយ
- ហេតុដែលបណ្តាលឲ្យការព្យាបាលជម្ងឺមហារីកមានប្រតិកម្ម
- ប្រតិកម្មនៃការព្យាបាល
- ការសាកល្បងព្យាបាល

តើការព្យាបាលមានអ្វីខ្លះ?

- ក្រុមពេទ្យព្យាបាលមាន ៖

  គ្រូពេទ្យវះកាត់ គ្រូពេទ្យជំនាញខាងមហារីក អ្នកឯកទេសខាងប្រើកម្មរស្មី និងគ្រូពេទ្យផ្សេងៗទៀត។

- គំរោងព្យាបាលមាន ៖

  ការវះកាត់ ការព្យាបាលបែបគីម៉ូតេរ៉ាពី (ដោយប្រើជាតិគីមី)

  ការព្យាបាលដោយប្រើកម្មរស្មី ការព្យាបាលដោយប្រើអរ័ម៉ូន

  ការព្យាបាលតាមបែបជីវសាស្រ្ត ឬចូលរួមក្នុងការសាកល្បងព្យាបាល។

ការព្យាបាលអាស្រ័យទៅលើ ...

- ប្រភេទជម្ងឺមហារីក
- ទំហំ និងទីកន្លែងរបស់ដុំសាច់ដុះ
- ដំណាក់ការនៃជម្ងឺ
- សុខភាពទូទៅរបស់អ្នកជម្ងឺ
- កត្តាផ្សេងៗទៀត

ជម្ងឺមហារីកដែលកើតមួយកន្លែង ឬពាសពេញរាងកាយ

- ការព្យាបាលមហារីកដែលកើតមួយកន្លែង ៖ មានប្រសិទ្ធិភាពលើកោសិកាមហារីកដែលនៅក្នុងសាច់ដុះ និងនៅក្បែរនោះ។
  - ការវះកាត់
  - ការព្យាបាលដោយប្រើកម្មរស្មី
- ការព្យាបាលមហារីកដែលមានពាសពេញរាងកាយ ៖ ឆ្លងតាមចរន្តសសៃឈាមទៅកាន់កោសិកាមហារីកនានានៅក្នុងរាងកាយ។
  - គីម៉ូតេរ៉ាពី (ព្យាបាលដោយប្រើគីមី)
  - ព្យាបាលដោយប្រើអរ័ម៉ូន
  - ការព្យាបាលបែបជីវសាស្រ្ត

ប្រតិកម្មនៃការព្យាបាល

- អាចកើតមានឡើងបាន ព្រោះការព្យាបាលជម្ងឺមហារីកបំផ្លាញនូវកោសិកា និងជាលិកាល្អជាច្រើន។
- សំខាន់អាស្រ័យលើប្រភេទជម្ងឺ និងពេលវេលាព្យាបាលយូរ ឬឆាប់។

របៀបព្យាបាលទាំងឡាយ

- ការវះកាត់
- គីម៉ូតេរ៉ាពី (ការព្យាបាលដោយប្រើជាតិគីមី)
- ការព្យាបាលដោយវិទ្យុសកម្ម ឬកម្មរស្មី
- ព្យាបាលជំនួយលើ គីម៉ូតេរ៉ាពី
- ការព្យាបាលដោយប្រើអ័រម៉ូន
- អ៊ីមីញ្ញូណូតេរ៉ាពី

ការវះកាត់

- មានលទ្ធផលល្អណាស់ក្នុងការព្យាបាលមហារីក ដែលនៅតែមួយកន្លែង។
- មហារីកដែលនៅមួយកន្លែងអាចព្យាបាលអោយជាបានដោយការវះកាត់។

គីម៉ូតេរ៉ាពី (ព្យាបាលដោយប្រើជាតិគីមី)

- មានលទ្ធផលល្អណាស់ចំពោះមហារីកមួយចំនួន
- អាចព្យាបាលបានទូវជម្ងឺមហារីកខ្លះ ដែលបានរាលដាលទៅពាសពេញតួរាងកាយ ដូចជា :
  - មហារីកឈាម (Leukemia)
  - មហារីកក្រពេញ លិមផ្វូម៉ា (Lymphoma)
  - មហារីកពងលឹង្គ (Cancer of testis)

គីម៉ូតេរ៉ាពី

- មានប្រសិទ្ធិភាពមួយភាគចំពោះមហារីកមួយចំនួន។
- អាចព្យាបាលជម្ងឺមហារីកខ្លះបានមួយរយៈ
  - មហារីកពោះវៀនធំ
  - មហារីកសួត
  - មហារីកដោះ

ព្យាបាលជំនួយផល់ គីម៉ូតេរ៉ាពី

- យើងត្រូវប្រើការព្យាបាលរបៀបគីម៉ូតេរ៉ាពី ក្រោយពេលវះកាត់រួចហើយ ដើម្បីបន្ថយឱកាសកុំឲ្យជម្ងឺមហារីកកើតឡើងវិញបាន។
- គីម៉ូតេរ៉ាពីមានប្រសិទ្ធិភាពចំពោះ :
  - មហារីកដោះ
  - មហារីកពោះវៀនធំ

ការព្យាបាលដោយវិទ្យុសកម្ម ឬ កម្មរស្មី

- ប្រើម៉ាស៊ីនបញ្ចាំងកម្មរស្មី
- មានប្រសិទ្ធិភាពល្អណាស់ចំពោះជម្ងឺមហារីកដែលកើតនៅមួយកន្លែង មិនថា ក្នុងការព្យាបាលឲ្យសះស្បើយ ឬគ្រាន់តែកាត់បន្ថយអាការៈរោគ។
- មានប្រសិទ្ធិភាពល្អណាស់ចំពោះការព្យាបាលជម្ងឺមហារីកដែលបណ្ដាលឲ្យឈឺចាប់ ឬចុករោយ។

ព្យាបាលដោយប្រើអរ័ម៉ូន

- ជម្ងឺមហារីកខ្លះលូតលាស់ឡើងដោយសារជាតិអរ័ម៉ូនរបស់រាងកាយ មានដូចជា :
  - ជម្ងឺមហារីកដោះ
  - មហារីកប្រស្តេត
- ការព្យាបាលប្រឆាំងនឹងអរ័ម៉ូន អាចកំចាត់ ឬបង្រ្កាប ជម្ងឺមហារីកបានមួយរយៈពេល។

ជាតិអរ័ម៉ូន

- អរ័ម៉ូនជាជាតិគីមីដែលបានបង្កើតឡើងដោយក្រពេញនៃរាងកាយ។
- អរ័ម៉ូនរត់តាមប្រព័ន្ធឈាមទៅគ្រប់កន្លែងនៅក្នុងរាងកាយ ដើម្បីបំពេញតួនាទី។
- អរ័ម៉ូនរបស់ស្រ្តី (អេសត្រូហ្សេន) មានឥទ្ធិពលទៅលើស្បូន និងដោះ ។
- អរ័ម៉ូនរបស់បុរស (តេស្តូស្ទេរ៉ូន) មានឥទ្ធិពលទៅលើក្រពេញប្រស្តេត។

ការព្យាបាលបែបជីវសាស្ត្រ

(អ៊ុយមីញូនណូតេរ៉ាពី - Immunotherapy)

- ជួយដល់លទ្ធភាពធម្មជាតិរបស់ប្រព័ន្ធការពាររាងកាយទប់ទល់ប្រឆាំងនឹងប្រតិកម្មនៃការព្យាបាលជម្ងឺមហារីក។
- ការព្យាបាលដែលជួយជម្រុញប្រព័ន្ធការពាររាងកាយឲ្យទប់ទល់នឹងកោសិកាមហារីក។

ប្រព័ន្ធការពាររាងកាយ

- រាងកាយមានរបៀបការពារខ្លួន ប្រឆាំងនឹងការរាតត្បាតនៃមេរោគ បាក់តេរៀ វីរុស កោសិកាមហារីក និងជាតិគីមីផ្សេងៗ។
- ប្រព័ន្ធការពាររាងកាយមាន ៖
  - សារធាតុការពាររាងកាយ (antibiotics) និងជាតិគីមីផ្សេងៗ។
  - កោសិកាឈាមស
  - ជាពិសេស លិមផូស៊ីត (Lymphocytes)

តើយើងបានពន្យល់អំពី ...

- ការព្យាបាលជម្ងឺមហារីក ?
- ភាពខុសគ្នារវាងការព្យាបាលជម្ងឺមហារីកដែលកើតនៅមួយកន្លែង និងជម្ងឺមហារីកដែលកើតពាសពេញរាងកាយ?
- ហេតុអ្វីបានជាមានប្រតិកម្មថ្នាំកើតឡើងក្នុងពេលព្យាបាលជម្ងឺមហារីក?
- ប្រតិកម្មថ្នាំដែលកើតឡើង ព្រោះជាលទ្ធិផលនៃការព្យាបាលជម្ងឺមហារីក?
- ការពិសោធន៍ព្យាបាល

សំរាប់ព័ត៌មានបន្ថែម សូមទាក់ទង :

- National Cancer Institute’s Cancer Information Service

  1-800-4-CANCER
- TTY service

  1-800-332-8615
- *LiveHelp* via **www.cancer.gov**
- Smoking Quitline of the National Cancer Institute

  1-877-44U-QUIT
- American Cancer Society **www.cancer.org**

  1-800-ACS-2345

References:

American Gastroenterological Association (http://www.gastro.org/public/drdan-colc.html)

American Cancer Society www.cancer.org

National Cancer Institute's Cancer Information Service (http://cancernet.nci.nih.gov)

Harvard Center for Cancer Prevention (www.yourcancerrisk.harvard.edu)

សូមអរគុណ!

សូមអរគុណ ដែលលោកអ្នកបានប្រើកម្មវិធីបង្រៀនអំពីជម្ងឺមហារីករបស់ **Refugee and Immigrant Health Promotion Project** នៃមន្ទីរពេទ្យ **Harborview** កម្មវិធីនេះ ឧបត្ថម្ភដោយ **AANCART** យើងខ្ញុំសូមអភ័យទោសពីសំណាក់លោកនិងលោកស្រី ចំពោះការខ្វះខាត ឬខុសឆ្គងទាំងអស់ ដែលមាននៅក្នុងកម្មវិធីនេះ។ សូមអរគុណ